

הלכות שבת סימן שנח

לטלטל בכלו, (ט) בין שהוא מרבע בין שהוא עגל (י) כאו אריף (ז) וקטין, (יא) יוכל לבד שלא יהא ארכו יותר משנים ברחבו (ג) (יב) אמה אמת. ואם הקף לדירה, אפלו יש בו כמה מילין מתר לטלטל בכלו:
הגה ועין לקמן סימן תא דין סתם צירות (יג) אי מקפוח לדירה. ויש אומרים (יד) דסתם קרפיות שלנו מקרי מקפוח לדירה, (טו) דרגילים לפתח פתח תחלה ואחר כך להקוף (מרכ"ב פ"ב עושין פסין). ויש אומרים עוד, דכל קרפף שהוא (ז) (טז) סמוך לביתו מקרי הקף לדירה, כי (יז) דעתה עלוה (הג"א פ"ב עירובין); (יח) ויש חולקין בזה (כ"י כ"ש תוספות): **ב' דימה נקרא מקף**

כ שם מפשנה וקרי
יו"ט ג שם ד שם
מפשנה ה שם נקרא
כ"ד ויבד נתקן

באר היטב

תוף הבית, כמ"ש סימן שעב: (צ) וקטין. כגון שהוא ארף מאה אמה ורחב ומשעים, אכל פחות מאמה אחת שרי, מ"א: (ד) סמוך לביתו. הינו בחוף אלפים אמה שייכל לטיל בה. וד"ה אם יש

באור הלכה

מלשון הש"ס דקאמר: רחבה אין מטלטלין, ורב נחמן אמר אי פתח לה וכו', משמע לכאורה אימכא, דעל-פיריב אין פתח פתוח לרחבה, ומשם הכי החליט גס"פן דאין מטלטלין, וצריך עיון לרש"י, ועין בפרוש רבנו חננאל דמפרש פרוש אחר במקצתו. ודע, דברבנו יונתן כתב וזה לשונו: ויר, שיש לו מחיצות וכותב לרועה שלהם, עד כאן לשונו, ומשמע מנה דטעמא דדירי משום דיש שם דירת אדם, ולא משמע כן מפרוש רש"י, אלא דבכניסה ויציאה תמיד לשם לטפל אודותם סגי; וכן בריטב"א כתב וזה לשונו: הואיל והרועה עומד עמהם שם תמיד חשיב הקף דירה, עד כאן, משמע גס"פן כמו שפרשנו משום דעומד שם קרי לשמשם ולא משמע שיש לו עוד שם דירה, וכן משמע שם עוד בריטב"א בתחלת דבריו, עין שם היטב. ודע עוד, דסברת רש"י לענין פסי ביראות משום דמימיהן חזו לאדם תשמיש דירה מעלתא היא¹, אינה מספקת לדברי הפל, דלפי דעת התוספות דין יח בדבור הפתחיל 'אפלו', לתרוץ בתרא דבכי היא גונא לא חשיב מקף לדירה², עין שם שהקשו מהא דחבלים, ובכפי ביראות לא הקילו אלא משום מצוה, עין שם, וכן הסכים בריטב"א דף כב, וכן נוטה דעת הרשב"א בחדושי שו"ת שנה כי היא לשנות או להשקות בהמה לא חשיבא דירה כלה. ובעקר מאי דמשמע מרש"י דדוקא דירה אדם חשיבא דירה ולא דירת בהמה, צריך עיון לכאורה, מנא להו הא, ואמאי לא נאמרי כפשוטו, דדיר וסתר ביה שם מקדמים לדירה לבחמות בשעה שהם נאמרי מן השדה ולילנת לילה, אינם בכלל פרמילית וירשותיהם דלגור בהו מידי, ובאמת במקמים פרק טו לא נזכר מאומה מזה דכיענין דירת אדם, וכן מאמרי ברשב"א בחדושי שהביא משם רש"י וזה לשונו: פסין נמי מקפין לדירה, שהבהמה עומדת שם, עד כאן לשונו, ואף שברש"י שלפנינו ליתא לדברים אלו, וארובה רש"י דחיק לפרש משום דהמים חזו לשתת אדם, על-כפ"נים לפני הרשב"א היה גרסא זו, ושמענו מזה דבעמידת בהמה גופא נחשבה דירה, ולפי שיטה זו אין צורך כלל לדחוק כמו שכתבנו לעיל: משום דמטפל שם תמיד מקרי דירת אדם, והו דחיק, דהלא הכל יודעים דשלא לשם דירה הוא שם, והלא עקר הקף הדיר בשביל בחמות נעשו, אלא דמפילא כשישנו שם בחמות צריך אדם לטפל בהם, ואם צר על-כפ"נים ההקף לא נעשה בשביל דירת אדם. ואפלו לשיטת רבנו יהונתן דמירי דהשומר יש לו שם דירה, גס"פן לא ניתא כל-כף, דמאי צדיקא דירה זו

מדינה שהיא לשמירת השדות דלא מהני להני מפרשים גופא. והכי פסקינו לקמן בריש סימן שש, ומה לי שמירת השדות ומה לי שמירת הבהמות? אלא דיש לומר דלבנו יהונתן יתיא, דלדירה אפשר דגם בשמירת השדות חשיבא דירה אם השומר יושב שם תמיד יום ולילה וכדמשמע בפרק בתרא ובמשנה שם 'אילן המסוף', שכתב שם: לפי שהוא אפשר מקף לדירה, כלומר לדור בו יומם ולילה וכו', וכמו שכתב התוספות שבה, ויכעין זה משמע גס"פן קצת בפרק ב דבור הפתחיל 'יכלבד שיש שם (לו) שומריה; וכו', והכא מירי שהשומר יושב שם תמיד. וכל זה דחיק, דכיון דדיר וסתר הם דבר המטלטל, היום פאן

שער הציור

(צ) רמב"ם: (ג) כן מוכח מדברי הלבוש שהעמקנו לעיל: (ד) כן משמעות הרמב"ם בפרק טו דין ד, וכן כתבו התוספות כ"ה עמוד ב בדבור הפתחיל 'קרפף' והאשכול, וכן מצדו בפריימגדים וחדושי רבי עקיבא איגרי ובבית-מאיר. ומה שכתב בבית-מאיר שמוכרי התוספות בתרוא קמא לא נראה כן, אינו מכרח, ולא רצו להתיר כן משום דחיק לפרש כן בסוגיא, דמשמע דמירי בבית-סאתים שמוכרי התוספות מוכרחי וכו', עין שם: (ט) כן מוכח בפרקי שמוננו נובע דין זה, עין שם: (טז) כדמבאר בהדיא במתניתין ובדברי הגהת אשר"י. והמגן אברהם הפרי עוד יותר, שהעתיק דברי רבנו יהונתן, דכל שהוא בחוף החומים שייכל בעל-הבית לילך ולטיל בה, גס"פן סמוכה לעיר מקרי. ולא העמקנו דבריו משום דבלאו הכי דעה דחזיה היא וקלא גדולה, וכמו שכתבאר בפע"צ קטן שאמר זה, ואם-כ"ן מנא לה להרפ"ב עוד אלא דהגהת אשר"י קלת רבנו יהונתן, הלא אפשר בהגהת אשר"י אינו מקל כלל פלי האי ומפרש דסמוכה לעיר הוא כפשוטו בכל מקום בחוף שבועים אמה, כדחנן ברך נו עותנין קרפף לעיר, וכן משמע להקרא בדברי הגהת אשר"י שכתב דהואיל וקרובה לביתו דעתו להשתמש בה תדיר, הרי דנקט סמוך לביתו ומשום להשתמש ולא משום דמפרש כן, משום דלדעתה מודה גס"פן רבי יהודה כן בכא בפרק לדירה גמורה דמהני אפלו ביותר מסאתים וכשיטת התוספות, ולא פליגי רבי יהודה כן בכא אלא מהני דקא חשיב ומשום דדירה גרועה היא, וכמו שזכרנו בהג"ה אלפסי התדשים הגאון רש"י מגאלינדיגען מדברי רבנו יהונתן גופא, עין שם היטב, וכיון דצריך להאשכחיה דירה גרועה בעלמא, מפרש שהיה בחוף אלפים וכתתו לטיל, ובאמת טייל גופא אפשר דאינו כלום מעקר דינא, וכמו שיתבאר בבאר הלכה בסימן שש, אלא דשם דירה בעלמא קאמר, וכן נראה מרמ"א שהשמיט דברי רבנו יהונתן, וגם בדברי הגהת אשר"י לא העתיק כלשוננו של 'סמוכה לעיר' אלא כתב 'סמוך לביתו' ואף-על-גב דבסמוכה לעיר מטר, ומסתמא כנ"ח הרמ"א משום דצריך על-כפ"נים שיהא סמוך ממש דיהא יכול להשתמש בכל שעה שרצה, ולהכי לא העמקנו דברי מגן-אברהם בזה: (פ) כן משמע לשון הרמ"א שכתב 'סמוך לביתו ודעתה עלוה', וביותר משמע כן בהגהת אשר"י, וכן מוכח בבאר הנרי"א: (מ) כדמוכח מההיא דרח"ב:

הלכות שבת סימן שנח

ביאורים ומוספים

[משנב ס"ק יב]

ואפילו היה הרהב יותר ממאה אמה, נמי מותר לטלטל בקלה כל שפקק מחיצות⁶.

6 והחז"א (א"ח סי' פח ס"ק לג) כתב, שמשמע שלדעה זו נחשב מוקף לדירה גם אם מתחילה הקיף את הקרפף ולאחר מכן בנה את הבית.

[ביה"ל ד"ה לדירה]

דמימיקון חזו לאדם משמיש דינה מעליקתא היא⁷.

7 בחידושי הרע"א (עירובין כא, א תוס' ד"ה מידי) הקשה, שלפי תירוץ אחד בתוספות (שם) אסור לאדם לשתות בשבת במקום שמוקף כדין פסי ביראות [ולא התיירו אלא להשקות את הבהמה], ואם כן מדוע נחשבים פסי ביראות מוקפים לדירת אדם. וכתב, שכדי להיחשב מקום המוקף לדירה די בכך שבחול בני אדם שותים שם.

[ביה"ל שם]

דבכי האי גונא לא תשיב מקף לדירה⁸.

8 החז"א (א"ח סי' קיב ס"ק טז) תמה על כך, שבתוס' מבואר להדיא שנחשב מוקף לדירה. וכתב שכדאי הם רש"י ותוס' לסמוך עליהם בדבר שהוא מדרבנן. ועל סמך זה התיר להחשיב את מקום השוק כמוקף לדירה, כיון שיש שם באר שהרבה שותים ממנה, וכן מחמת שהרבה אנשים קובעים שם את דירתם לשעה. אמנם כתב, שהיינו דוקא אם מקום השוק מוקף במחיצות כדין, כגון בקנים שגובהם עשרה טפחים העומדים סמוכים זה לזה ואין בין קנה לקנה ג' טפחים, ואין בכל היקף המחיצות פירצה שהיא גדולה מעשר אמות, או שתיקנו אותה בצורת הפתח. ובסוף דבריו כתב, שלמעשה ראוי לחלק את הכיכר בצורת הפתח מצפון לדרום או ממזרח למערב, שעל ידי כך יהיה השטח שבכל צד פחות מבית סאתים.

5 ודעת החז"א (א"ח סי' פט ס"ק יא-יב), שבאופן שאורך הקרפף הוא אמה יותר מפי שנים מרוחבו, יש לאסור אפילו אם ההיקף הוא פחות מבית סאתים, וכתב שכן דעת רוב הראשונים. [אמנם שם (ס"ק ז) נקט כדעת המשנ"ב שאין להחמיר בפחות מבית סאתים, וכתב הגר"ד לנדו (גליון חז"א) שצריך לומר שחזר בו, והסיק להחמיר כשיטות הראשונים שנחשב לכרמלית גם בפחות מבית סאתים].

ולדעת החז"א הסתפק בספר חידושים וביאורים (סי' ד ס"ק ג) האם יש שיעור לדבר, או שאפילו מקום שאורכו ה' אמות ורוחבו ב' אמות נחשב לכרמלית. ובספר בינת שמחה (עמ' ריח) הסתפק האם בכדי שיחשב אורכו יותר על רוחבו צריך להיות מקום הגדור ב' מחיצות, אבל אם אינו גדור, אף שאורכו של המקום הורע הוא יותר מפי שנים מרוחבו אינו נדון לעצמו להיחשב אורכו יותר על רוחבו, או שאפילו אם אינו מוקף נחשב לכרמלית. [ולפי הצד הראשון, נמצא שמקום שאורכו יותר על רוחבו שנחשב כרמלית אינו אוסר את המקום שסביבו, שהרי הוא מוקף מחיצות, והנדון הוא רק לענין לטלטל לשם].

ולענין גג ורחבה שהם גדולים יותר מבית סאתים, או שאין בהם בית סאתים אלא שאורכם יותר מפי שנים מרוחבם, כתב החז"א (שם ס"ק ו') שיש להסתפק אם הם נחשבים כרמלית כדין גינה וקרפף, או לא.

[משנב ס"ק יז]

דאף לדעה זו, דוקא בשבנה הפיית ואחר-כך הקיף⁶.

הלכות שפת סימן שנה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יח]

וְלִדְעָה זֶה, אֶפְלוּ בְּקִמּוֹהָ מִמֶּשֶׁ לְבֵיתוֹ, כֹּל שְׁלֵא פֶתַח וּלְכִסּוֹף הַקֶּף לֹא מִנְיָ. וְהִסְקִימוּ הָאֲחֻרוֹנִים לְהִלָּכָה כְּדָעָה זֹה.

9) ואם יש בקרפף שומריה [מקום דירה לשומר], בהגהות אשר"י (עירובין פ"ב ס"ו ב, שהוא מקור דברי הרמ"א) הביא שהוא נחשב כמוקף לדירה. וכתב האליה וטא (ס"ק ב), שמסתמית דברי הרמ"א משמע שלדעת המתירים יש להתיר גם אם אין שם שומריה, ולדעת האוסרים אסור גם אם יש שם שומריה. מאידך, דעת המג"א (ס"ק ד) שאם יש בקרפף שומריה, לכל הדעות נחשב הוא מוקף לדירה, וכן פסק השו"ע הרב (ס"ו). וכן הבית מאיר (כאן) פסק כן לדינא מטעם אחר, ע"ש. והא"ר (ס"ק ו) והג"ר"א דחו את דברי המג"א, וכן דעת הבי"ח והב"י. ולהלכה כתב הביה"ל לקמן (סי' שסב ס"א ד"ה כד) שיש לצדד שמקום הששומר דר בו יום ולילה נחשב מוקף לדירה [נהיינו באופן שהוקף לבסוף, כמבואר בפמ"ג א"א ס"ק ד].

[ביה"ל ד"ה לדירה]

וְלַעֲנֵן יִבְדָּא דִּירָה, עֵין שְׁס"ם.

10) בשו"ת נודע ביהודה (שם) דן לענין גן החיות אם הוא נחשב מוקף לדירה, וכתב שהוא גרוע מסתם מקום שנמצאות שם בהמות, ואינו נחשב מוקף לדירה גם אם הוקף מתחילתו לדירה ויש שם דירה קבועה לשומר. וטעם הדבר, משום שאין דרך אנשים לדור במקום גדודי חיות, וגם אם יש לו שם דירה בטלה דירתו, וקל וחומר הוא מורעים שמבטלים דירת אדם, כדלהלן בשרע"ט. ואולם גן חיות המצוי היום מיועד לטיול בני אדם, ויתכן שאין דינו כקרפף.

[משנ"ב ס"ק טז]

דְּלֶשֶׁם תְּשַׁמֵּשׁ דִּירָה הַקִּיפּוּא.

11) ורחובות שלנו כשהם מוקפים במחיצות כד"ן, כתב החו"א (א"ח ס"י פט ס"ק ז) שהם נחשבים מוקפים לדירה כד"ן לפתח ולבסוף הוקף, כיון שהבתים ההצרות פתוחים לתוכם.

ודוקא רחובות או שטחים המשמשים את דיירי הבתים, אבל מקומות פנויים הנמצאים בתוך העיר שאין דרך בני העיר להשתמש שם, כתב שם (ד"ה ואם) שיש להם דין קרפף, ואם הם גדולים יותר מבית סאתים ואינם מוקפים במחיצה לעצמם, הריהם אוסרים את כל העיר. אלא שכתב שאין אנו נוהרים בזה, ואולי יש לומר שכיון שהם פרוצים לגמרי אל העיר אינם נחשבים למקום בפני עצמו, והריהם בטלים אל העיר, וסיים בצ"ע.

ואם הם מוקפים מחיצות לעצמם ויש במחיצות פירצה שהיא יותר מעשר אמות, הריהם אוסרים ואוסרים את כל העיר, משום שבאופן זה הם נחשבים למקום בפני עצמו ולא למקום אחד עם העיר, וכיון שהעיר פרוצה אליהם הריהם אוסרים אותה כד"ן פרוץ למקום האסור. ולענין שטחים שסביבות העיר, כתב החו"א (א"ח ס"י קנו בהשמטות לס"י שנה) שאף אם הם בתוך מחיצות העיר, מ"מ אם אין משתמשים שם כלל דינם כקרפף שלא הוקף לדירה, בין אם הם זרועים ובין אם הם שטח בור, ואם הם גדולים יותר מבית סאתים ואינם מוקפים במחיצה לעצמם, הריהם אוסרים את העיר. אמנם אם הם סמוכים לעיר והדרך היא ללכת בתוכם, יתכן שהם נחשבים כחצר, ובשטחים גדולים ודאי שאי אפשר להקל.

[משנ"ב ס"א]

אֶפְשָׁר שְׁלֵשׁ לְהִקְלָה.

12) דעת החו"א (א"ח ס"י פט ס"ק ו), שיש לחלק בין חצר שעיקרה נעשית כדי לשמש את הבית, ולכן גם אם הוקף על מנת לפתוח פתח לשם או לבנות בית לאחר מכן נחשבת מוקפת לדירה [צ"יד שהחצר נחשבת מוקפת לדירה אפילו קודם שבנה את הבית או פתח פתח

מביתו לשם, ונמצא שבפרט זה מיקל החו"א יותר מהמשנ"ב, שלדעת המשנ"ב גם אם מועיל מזה שבדעתו לפתוח לשם פתח מהבית, אין זה אלא אחר שיפתח, כמבואר בשע"צ (סוף ס"ק כא), ולדעת החו"א מועיל הדבר בחצר גם קודם שפתח, לבין קרפף כגון ארז שהוא תשמיש שאין הבית צריך לו, שמה שהוא נחשב מוקף לדירה הוא רק מחמת שהבית פתוח לו, שאם כשהוקף עדיין לא היה בית פתוח לשם, אינו נחשב מוקף לדירה גם אם היה בדעתו לפתוח פתח לשם או לבנות שם בית.

ובהערות לטפר שונה הלכות (ל"ט) שנה ס"ט) כתב, שנראה שגם המשנ"ב התיר רק כשהוקף לתשמיש חצר, שהרי פסק השו"ע לקמן (ס"י תא ס"א) שסתם עיירות נחשבות מוקפות לדירה כיון שהדרך היא לבנות מתחילה את הבתים ולאחר מכן מקיפים סביב להם, ומשמע שאם הקיפו על מנת לבנות אחר כך אינו נחשב מוקף לדירה, וסותר למה שכתב המשנ"ב כאן. וכתב שצריך לחלק, שכאן התיר רק כשמשתמש במקום המוקף לצורך תשמישי חצר, ושם מדובר באופן שאין משתמשים במקום המוקף תשמישי חצר [וכן משמע מלשונן כאן, שכתב 'שהקרפף הזה יהא כמו חצר', ושייכול להשתמש בהיקף לצרכי הבית]. ותמה שם למה נחלק החו"א על המשנ"ב.

ומדברי החו"א מבואר שיש ג' צדדים בענין חצר שהוקפה על דעת שיפתח לשם בית: א. שאפילו אם בתחילה לא היה בדעתו לפתוח לשם בית מועיל (א"ח ס"י פט ס"ק כו). ב. שרק אם פתח ולבסוף הוקף [כן דקדק בשו"ת הלכות (ס"י) מדברי החו"א]. ג. שצריך שיהיה בדעתו בשעת ההיקף שהמקום ישמש לחצר של בית שיפתח לשם ואז נחשב כבר בתחילה רשות היחיד (חו"א שם).

עוד כתב החו"א (שם), שכל זה רק לענין חצרות שהיו בומן חכמים שהיו משתמשים שם שימושי בית, אבל חצרות ורחובות שלנו [שאין להם מעלת חצר שיש בה שימוש של דירה מצד עצמה ולא רק מחמת שהיא נטפלת לבית שבצידה] דינם כקרפף, שאין ניתרים אלא אם כן פתח ולבסוף הוקף.

[משנ"ב שם]

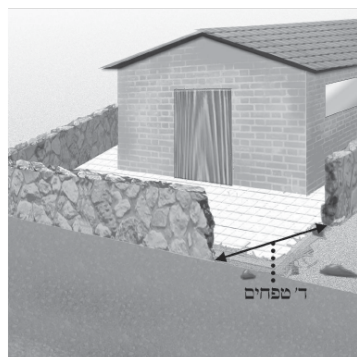
שְׁהָרִי הַקִּיפּוּ אוֹתוֹ לְשֵׁם דִּירָה.

13) ושטחי בניה שאין הולכים בהם, הורה הגר"ג קרליץ (רבעון קרית ספר גליון טו עמ' עט) שאם הם בסמיכות לבתי העיר המיושבים כבר הם עתידים להיות חלק מהעיר, וגם הותחל כבר בהכנת בנייתם, אין דינם כקרפף, ואין צריך לגדרם כדי שלא יאסרו את הטלטול בעיר.

[משנ"ב ס"ק נג]

דְּכִינּוֹ דְּנִפְרֵץ כְּלָקָף נִתְבַּשְׁלוּ קַל הַמְּחִיצוֹת.

14) אופן נוסף שאפשר לתקן את החצר ולעשותה מוקפת לדירה, כתב

החו"א (א"ח ס"י פח ס"ק לד) שיכול לפרוץ בקרן זווית של הגדר פירצה רחבה ד' טפחים כזה, כמבואר בשרע"ט לקמן (ס"י שסא ס"ב ומשנ"ב שם ס"ק י). שבאופן זה אסור לטלטל במקום המוקף, ויחזור ויסתום פירצה זו לשם דירה [וסיים שם שלא עיין בזה כעת].

הלכות שבת סימן שנה

באר הגולה ריא

ר שם קשם שמואל
ז שם רבנו יחזקאל
ח שם רבנו אבי
בצניא וקפשא

לדינה, זה שבנה בו (ה) בית-דינה, *או שפסח לו פסח *מביתו (ט) *ואחר-כך הקיפו. (כ) *ואם היה מקנה שלא לשם דינה ורוצה להקיפו לדינה, אינו צריך לפרץ בלו, אלא (כא) *פרץ בו פרצה (כב) ביותר מעשרה⁽⁸⁾ (כג) ונמצא בית פתוח בו בלא הקנה, (כד) ונתחור ויגדר (כה) הפרצה בלא (כו) *או אמה היתרה על עשר אמות והעשר אמות פסח הן, וזהו הוא פתוח ולבסוף הקנה. *ואם פרץ אמה וגדרה וחסר ופרץ אמה אצל מה שגדר וחסר ועשה בן (כו) עד שהשלימו לעשרה, (כח) מתר: הגה *ואם קשה עליו

באר היטב

סכות שומרים שדך שם ביום ובלילה או בית-דינה אעפ"י שאין דר שם בבדיעות, הג"מ. ועמ"א: (ה) בית-דינה. קדם שהקנה, עמ"א:

באור הלכה

ולקח פאן, כמו שפרש רש"י במתניתין, דחך גדול לומר דהוא דיה קבוע ליום ולילה לשומר, אכן לשיטה זו ויתא הכל. אחר-כך קצאמי לבשל נודע ביהודה, מהקדור תנאג בארץ-תימן סימן מז, שהביא דעת הגאון בעל אור חדש שעצוד גם-כן דירית בקמה עצמה גם-כן מקרי דיה לענין יתר מבית סאמים, ובעל נודע ביהודה שקול וטרי בדבריו ונעיר גם-כן מה שכתבנו בזה לפי שיטת רבנו יחזקאל, וגם כתב דלא מצא בשום פוסק שזכר דהקדור דיר וסתר הוא משום שהרוצה דר שם, עין שם. ועל-כ"ל פנים בעקר הדיון גם הנוגע ביהודה לא השיג עליו בקריא, רק שפקע על ראייתו ולענין עבדא רידה, עין שם¹⁰, וצריך עיון למעשה: * או שפסח לו פסח. עין בפרי-מגדים שמשפסק לומר דאפשר דהוא הדיון חלון. ובקאמ, אף דבאלהי רבה ובעלת-שבת כפי מה שהביאו ממביט משמע דהוא הדיון חלונות, מכל מקום זהו דבר חדש, ובכ"ש לא נזכר רק פסח. ויש לומר דדוקא פסח, ומשום דמקרא מלתא שחשב להשתמש במקום שלפני פסח¹⁵, מה שאין פן חלונות שעקרן לאור עשירות, וגם אי אפשר להשתמש דרך החלונות בקבע. לא מקרי על-ידי זה הקנה לשם דינה, ושפיר עבדו הפרי-מגדים דנשאר בזה בקרן עיון. ומכל מקום אף אם נימא דמהני, דוקא בשמשמש על-כ"ל פנים דרך אופן חלונות לקרפן, אבל אם אינם עשירין רק להביט על-ידין לקרפן בודאי לא מהני: * מביתו. אם נפקל מחיצה חציגונה של הבית ונשאר מחיצה נשנית אינו מועיל, דלא נעשית לכריא אלא לגנאי¹⁶ [מ"א]: * ואחר-כך הקיפו. אבל אם הקיפו ואחר-כך פסח לו פסח מביתו, לא מהני. ואם מתחלה הקיפו והקפין מג' רוחותיו וקברת רביעית העמיד בית ופסח בו פסח, מצדו בפרי-מגדים דמהני, ותשע, דכיון שעקר שנקעמד שם מחיצת הבית היה רוחו ורחו פרוץ יותר מעשרה¹⁷, ומכלא לא נחשב התקנה לכלום, ונמצא עמה כשפסח רוחו זה ככתל הבית נחשב עמה הקנה לדינה: * ואם קשה לו לפרץ הכתל. הגר"א כבארו חולק על עקר התקנה זו דתרומת-הדשן, ומקורו הוא מהא דש"ס סעף ב דמל חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין, וכן הוא בש"ס ערובין צ"ג אהדו חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין. ולא אמרינן דכיון דהתל הוא פתוח מעשרה נחשב כשאר שטח התקנה והכל דיוסיים שם ולא שיהך לקרפו עם המחיצה שעל גבה, ועל-כך דלא אמרינן פן, ותשע, וכל פל שהוא למעלה משלושה פסחים לא אמרינן עלה ארצא סמיקתא ואינו מקום מדרס לרגלי בני-אדם, ועל פן אדרבה, כשמשער עליו יודו מחיצה מצטרף גם הוא להשלים לעשרה, ואם פן הכי נמי בגדול דידן, כששופר עקר סביבות הכתל פסחות מעשרה פסחים לא קמעט לכלל ולא אמרינן דמקום מדרס הוא לבני-אדם ויבוקעית התקנה דמי. דכיון שהעקר גבוה משלושה פסחים לא נימא תשמישה שם ולא מבטלה לכלל, אלא דמי כמו שהתל נעשה ונתרחב במקום הזה. ואפשר

משנה ברורה

מהני. והסקימו האחרונים להלכה (יט) פרצה זו⁹: **ב (יט) ואחר-כך הקיפו.** קאי (כ) גם אבנה בו בית דרישא, וכלומר, דכיון שבנה בית באותו מקום ואחר-כך הקיפו לאותו מקום ונמצא הבית באמצעייתא, ובין שבנה בית אצל אותו מקום ופתח לו פסח ואחר-כך הקיפו, דבכל זה נחשב מקנה לשם דינה, ולשם תשמיש דינה הקיפו¹¹, אבל היכא דהקיפו מתחלה ואחר-כך בנה בו בית, או אפילו בנה מתחלה ואחר-כך הקיפו אחריו הבית אלא דלא היה פסח בבית לצאת משם למקום הפקף, מקרי הקיפו שלא לשם דינה, דמחבך דלא עשאו לתשמיש תדיר לבית. ודע, דאם (כ) חשב בפרוש בשעה שהקיפו למקום הזה שייבנה בו בית אחר-כך והתקפף הזה יהא כמו חצר, או כשבית בנה מתחלה ואחר-כך הקיפו בסוף הבית ונחשב בשעת ההקפה שיקפח אחר-כך פסח בבית לאותו צד כדי שיכול להשתמש בהקנה לצרכי הבית, אפשר שיש להקל¹² ולומר דמקרי מקנה לדינה, שהרי הקיפו אותו לשם דינה¹³: **(כ) ואם היה מקנה וכיו'.** ורוצה להקיפו לשם דינה, קף צריך לומר, וכן הוא במקבר שבעלת-שבת וכן הוא בטור; והפננה, שרוצה להשתמש עמה בהקנה הזה בקביעות, אלא שאינו מועיל, דבעינן שיהיה המחיצות עשירות לשם זה: **(כא) ירץ בו.** ואינו (כ) צריך לפרץ כל גבה הכתל עד למטה, אלא כל שלא נשאר בגובה עשרה פסחים סגי, דהפסחות מעשרה פסחים בגובה לא מקרי מחיצה: **(כב) ביותר מעשרה.** ואם היה מכבר (כג) פרוץ עשרה, דיי דירץ מעט יותר וסגי: **(כג) ונמצא בית פתוח.** דכיון דנפרץ כל-כך נתבטלו כל המחיצות¹⁴, (כד) ואפילו זה שהוא עומד ענין הרי הוא כאלו נסתר: **(כד) ונתחור ויגדר.** לשם פגנת דינה: **(כה) הפרצה בלא.** והוא הדיון (ט) אם עושה צורת-הפתח, דשוב אינו פרצה: **(כו) או אמה היתרה.** ואם לא פרץ אמה רק מעט, (כז) צריך לגדר אותו מעט וסגי: **(כח) עד שהשלים מעשרה (ח) ליתור.** קף צריך לומר: **(כח) מתר.** ולא אמרינן (כח) כיון דלא פרץ עשרה בבת אחת ולא גדר בבת-אחת לא הני הקנה לשם דינה, אלא כיון דהשתא מיתא הוי החודש של הקנה ביותר מעשר, חשיב הקנה

הנה לומר, דלתרומת-הדשן מניי האמרא דוקא היכא דהגידו אינו יוצא מחוץ למחיצה, אבל גם זה אינו, דהא נקמא לן בשבת דף ק, פל המתקלט עשרה פסחים מתוך ארבע אמות חשיב מחיצה גמורה, ויגדורו דידן, מקרע הקרפף עד

שער הציור

(ט) בית-יוסף וב"ח ואלה רבה, וכן נוטה דעת הגר"א וכן פסקו בשלחן-ערוך הגר"ו ובית-מאיר, וכן מבאר ברש"י א"ר ק"ט פ"א ד"כר פשוט. ובקאמ עקר דברי הגהות אשר"י מהוהים, שהוציא פן מדברי אור נרוע, ובאור נרוע אין שום משמעות לזה, אלא שהעיקר בדברי רבי יהודה פן כבא פרוש רש"י ומה לא מוכח קלל, כמו שאינו מוכח דרש"י סבירא לה סבא זו לפסק הלכה, ואדרבה, האור נרוע בעצמו העיקר דינא דרוביה פרוש כפרש רש"י שם, אלא דלא שני לה; ומלבד זה, הלא מוכח מבאר ד"ח, הלא מוכח שנופרצה לחצר, אלא דאן בקרפף שבתוך הקנה, וכן מוכח במב"ם פ"ק טז דין י, ועל-כ"ן בודאי שיהא זאת דחיה: היא: (ז) אחרונים: **(כא)** אף דבפרי-מגדים והגר"ו לא משמע פן, ובדבריהם משמע מחדושי הרשב"א בשלח פ"ק ב במעשה דאבונקא, מכל מקום צדדנו בזה להקל, מאחר דמשמעת הרמב"ם משמע דהקנה לכנת דינה חזור גם-כן מהני, ומשמע לדידה כיון דגודר או מתקן בגדר בכנה שפעמה יתא עליו שם דינה ויהא מטר לטלטל בה סגי, דשכיני לא מחזי ככרמליית, ואף דהרב המגיד פליג עליו, מכל מקום פשוטית הש"ס ופרוש רבנו חננאל הרי"ף והאשכול ורי"א משמע ורי"א משהעין כל פל תנאי הפוקרים המתחבר, וכמו שהעיר בזה בעל ת"ח ויבמעשה-דלקח, עין שם, ואף אם נקט דלא בהרמב"ם, מכל מקום בגדול דידן נראה דגם הרב המגיד מצדד להקל כיון שחשב בפרוש לשם תשמיש, ומאי אכפת לן, דאפשר דשוב היה לו יותר להתחיל מתצר ואחר-כך לבנות בית, וכן מוכח שם מלשון הרב המגיד בעצמו להעמקן שם, וגם נזכר לצדד לזה דעת הרמ"א שפקל בסמוך לבית בלא פסח כלל וכל-ישפן כשפסח אחר-כך, וכן נוטה דעת העלת-שבת, עין שם, וכן הוא דעת ת"ח: **(כב)** רמב"ם לפי פרוש מאמר-קודכי. ועין שם עוד פרוש: **(כג)** אחרונים: **(כד)** פוקקים: **(כה)** אחרונים: **(כז)** פוקקים: **(כח)** אחרונים ובתוספתא שבת דחם בזה (א) חזרונים ובתוספתא פ"א ד"כר פ"א: **(כט)** רש"י: ובתוספתא שבת דחם בזה (א) חזרונים ובתוספתא פ"א ד"כר פ"א: **(כט)** רש"י:

(א) היינו עשר אמות (אף שכתוב 'עשרה' לשון זכר).